

Halászzati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

VII. évfolyam

2006/
Október

A Haltermelők Országos Szövetsége és Termék Tanácsa információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György

Készek az együttműködésre

A Haltermelők Országos Szövetsége és Termék Tanácsa értékelte „A halászat és horgászat helyzete és lehetőségei az EU tag Magyarországon” című parlamenti nyílt nap résztvevőinek 2005. szeptember 29-én elfogadott közös állásfoglalása érvényesülésének gyakorlati tapasztalatait. Az értékelésnek ismét a Parlament adott otthont szeptember 28-án, ahol megjelentek a Magyar Országos Horgász Szövetség vezetői, az érintett minisztériumok képviselői és civil szervezetek.

A megbeszélés és a párbeszéd során megfogalmazódott, hogy az FVM képviselői nem értenek egyet a szövetség azon értékelésével, hogy a halászati törvény 41. § előírásainak nem sikerült érvényt szerezni. A MOHOSZ képviselői az utolsó pont értékelését kifogásolták, és nem értettek vele egyet. A többi pont értékelésében viszont teljes volt az egyetértés. Az azonban elhangzott, hogy a jövőben még szorosabb együttműködést kell kialakítani a két szervezet között, s az is, hogy a parlamenti nyílt nap közös állásfoglalását évente értékeli. Az együttműködés szorosabbá tétele címén már a közeljövőben létrejön egy szerkesztő bizottság, amelynek az a feladata, hogy a két szervezet értékelését egységes formába öntse. Megalakul egy olyan bizottság is, amely a közös feladatok operatív végrehajtását megszervezi. Így például a két szervezet tevékenységét és működését érintő törvények deregulációjára javaslatot tesz, az igényként megfogalmazódott és létrehozandó közös hálkommandót felállítja, s november 18-án közösen kormorán-számláló napot tartanak.

Az alábbiakban a Haltermelői értekezésként teljes szövege olvasható, vagyis azok a részek is, amelyekkel a fent említettek szerint nem értettek egyet. (A pontok a közös állásfoglalás pontos szövegét tartalmazzák, alatta pedig a ponthoz tartozó szövetségi értékelés olvasható.)

– Törvényes rendet a halászat és horgászat terén. A horgász-halász társadalmat és a vizek halállományát meg kell védeni a hal tolvajoktól, az orvhalásztól és orvhorgásztól. Növelni kell a büntetőjogi szankciók preventív hatásait (pl. elkövetési eszközök, járművek elkobása). Szigorú jogi előírások szabályozzák a halászok és a horgászok által kifogható és elvihető halak mennyiségét. A halállományt és a gazdálko-

dást veszélyeztető hallopások szigorúbb megítélését biztosító joggyakorlatot kell kialakítani.

A halászat és a horgászat gyakorlásának törvényes rendjét elsősorban a halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény (Hhtv.) előírásai szabályozzák. Ezek betartása és betartatása minden „vízen járó ember” elemei érdeke. A Hhtv.-t legutóbb a 2005. évi CXCV. törvény egyes rendelkezései módosították. E módosítások egyike egybecseng a közös állásfoglalásnak a halfogási szabályok szigorítását célzó gondolatával, nevesen, hogy az Országgyűlés jelentősen beszűkítette az elektromos eszközök halfogási célú használatának lehetőségét.

Nem szolgálja a törvényes rend erősítését, hogy a „zöld hatóságok” – a lejárt halászati üzemtervek megújítását szolgáló eljárásokban közreműködő szakhatóságként – olyan új követelményeket kívánnak érvényesíteni a halászatra jogosultakkal szemben, amelyek teljesítésére azok képtelenek (pl.: holtágak vízminőségi monitoringjának kialakítása és folyamatos működtetése). Helyenként tapasztalni, hogy a felügyelőség a hatáskörét messze meghaladó kérdésekben is előírásokat fogalmaz meg (pl.: eszközhasználat korlátozása, faj szerinti tilalmak egyedi megállapítása stb.), ami szintén rombolja a törvény-tisztelet erejét.

Feltétlenül üdvözlendő az a törekvés, amit az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumhoz köthetünk, hogy szigorítani kívánják – egyebek között – a haltolvajlások során használt eszközök elkobzásának gyakorlatát (szabályait?).

– Határozottabb fellépés szükséges a vizek halállományát, a horgászatot és a halászatot veszélyeztető emberi és természeti eredetű (vízzennyezés, új állatbetegségek stb.) támadások ellen. Erősíteni kell a bün-

Tartalom:

A hal ára	3
Az örökös Sobra Kupa	4
A gyomaiai szeretik a halat	5
A Tisza parton a részvétel a fontos	6
Széles a Duna háta	6
Szegeden mindenki tud halat főzni	7
Nem Baját irigyelték el	8

üldöző szervek és a halőrök együttműködését (hálkommandó).

A bűnüldöző szervek és a halőrök együttműködése továbbra is esetleges, de mindenképpen megemlíthető pozitív példaként a Győri Előre Htsz. esete.

Továbbra sem megnyugtató, hogy az élelmiszernek minősített élőhal forgalmazásának szabályai lényegében védtelenné teszik halállományainkat az EU-n belülről, de az országhatáron kívülről származó halak által hurcolt, vagy szállítóvizükben érkező esetleges fertőzésekkel szemben. Ezen a helyzeten csupán enyhíteni tudnak azok az esetek, kampányszerű fellépések, mint amilyenre sor került a 2005. évi karácsonyi megelőző időszakban. Lényegében nem sikerült érvényt szerezni a Hhtv. 41. § előírásainak!

Az EU Víz Keretirányelvének magyarországi végrehajtása komoly védelmet jelenthet vizeink szennyezése ellen. A Keretirányelv céljaival csak egyetérteni lehet. Azzal azonban már nem, hogy a magyar szabályozás a halászati jog alapján folytatott tevékenységeket vízzennyezésnek tekinti. Ezen túlmenően, a jelenlegi jogszabály [220/2004. (VII. 21.) Korm. számú rendelet] – a halastavak vonatkozásában – a jelenleg tervezett módosítással kiegészítve sem felel meg a Víz Keretirányelvnek. A Keretirányelv szerint a védett víztestek körébe a mesterséges felszíni víztestek, vagyis a halastavak is beletartoznak, így ugyanolyan védelmet kell élvezzenek, mint a természetes víztestek, mert ugyanolyan befogadók, mint az

(Folytatás a 2. oldalon)

Készek az együttműködésre

(Folytatás az 1. oldalról)

előttük és utánuk elhelyezkedő más vizek. A magyar jogszabály védelem helyett vízszennyező üzemnek minősíti és akként is kezeli a halastavakat. Ez a helyzet tarthatatlan! A napi gyakorlatból egyébként azt látjuk, hogy a halastavak feltöltésekor a szolgáltatók nem a jogszabálynak megfelelően bocsátják ki a vizet, azaz sok esetben nem adják meg azokat a vízminőségi paramétereket, melyek vizsgálatára később a tógazdaságot a hatóság kötelezi. Annak ellenére van ez így, hogy a halastavak, szinte minden esetben, használt- vagy szennyvíznek tekintett vizet fogadnak be.

– A halászok és horgászok a vízi környezet és természet fenntartói, fejlesztői és védői, ezzel komoly szolgáltatókat tesznek a társadalom minden tagjának, az önkormányzatoknak és az államnak. A vizes élőhelyek olyan ökológiai rendszerek, amelyek nem egyes kiemelt fajok – kormorán, vidra stb. – rendszer-független védelmét igénylik, hanem csak komplex módon óvhatók meg. Az e feladatot elvégző halászok és horgászok kapjanak díjazást. A feladatok és a díjazás kérdéseit a természetvédelmi szervezetekkel kötött megállapodások rendezzék.

Egyértelmű célunk a halászati joggyakorlás és a halas tavi gazdálkodás környezeti fenntarthatósága. A magyar tógazdasági haltermelésben résztvevők már hazánk EU csatlakozása előtt tették azert, hogy ennek a célnak megfeleljenek. Akkor a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (2002) nyújtott ehhez segítséget. 2004. szeptemberétől az Agrár-környezetgazdálkodási Program, Vizes élőhely cél programcsoport, extenzív halastavak fenntartása célprogram váltotta azt fel. Ez a támogatási forma nem fejlesztési célokat szolgál, hanem elismeri a halastavak, mint vizes élőhelyek környezetvédelemben, vidékfejlesztésben és tájgazdálkodásban betöltött szerepét. A hazai tógazdaságok – kevés kivételtől eltekintve – vállalták az e célt szolgáló kötelezettségek betartását. A HALTERMOSZ tagjai 19.400 ha területtel vesznek részt az extenzív halastavak fenntartása célprogramban. Meg kell jegyezni, hogy Magyarországon az összes működő halastó kb. 23.000 ha. Ezt a környezetvédelmi elkötelezettséget megerősíti a már társadalmi egyeztetésre bocsátott Nemzeti Halászati Stratégia is. E célkitűzések megvalósítását, még inkább: ezek kiszélesítését és differenciáltabbá tételét veszélyeztetik azok a törekvések, amelyek az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terve” társadalmi egyeztetésének időszakában jelentek meg. Ezek szerint a 2007-2013. közötti időszakban a hazai tógazdaságok EMVA forrásból nem részesülhetnek ilyen módon környezetgazdálkodási támogatásban. A magyar halászság nem fogadhatja el, hogy a stratégiai tervezés eddigi

előkészítő munkálatai után és a társadalmi vita elkezdésének idején a már 2002. óta működő támogatási rendszereket előzmények nélkül módosítsák és azokat forrás nélkül hagyják. Ráadásul a velünk együtt csatlakozott országok haltermelői ennek a támogatásnak a dupláját kapták eddig is és ezen nem is kívánnak változtatni. Az is sajnálatos, hogy a támogatások folyósítása mindig késedelmesen történik, de ennek hatása eltörpül az e támogatási forma megkérdőjelezéséből fakadó elbizonytalanodás mellett.

– A vizekkel és azok horgászati és halászati hasznosításával kapcsolatos, ellenszolgáltatás nélküli díjaktól és költségektől mentesüljenek a halászok, a horgászok, továbbá a tógazdaságok és a halászati vízterületek tulajdonosai valamint bérlői. Ilyen díjak és költségek más tagországokban nem terhelik a halászati-horgászati vízhasználatokat.

Komoly előrelépést jelentett a vízkészlet járulékfizetési kötelezettség megszüntetése. Sajnálatos, hogy a vízgazdálkodási törvény végrehajtási rendeletei mindmáig a törvénnyel ellentétes rendelkezéseket tartalmaznak, ami jogértelmezési nehézségeket eredményez.

Lényegében minden más, a közös állásfoglalás szerinti díj és költség (állat-egészségügyi, vízgazdálkodási) fennmaradt, sőt a 33/2005. (XII. 27.) KvVM rendelettel bevezetett igazgatási szolgáltatási díjak nagyságrendekkel növelték meg az érintettek ilyen terheit. A korábbi illetékeket akár százszorosan is meghaladó díjak – párosulva a halászatra jogosultak és tógazdaságok vízszennyezőként való kezelésével – elviselhetetlen többletterheket jelentenek! A kisebb haltermelők, családi tógazdaságok számára lehetatlenség kigazdálkodni ezeket a többletköltségeket. A piac – figyelemmel az évek óta stagnáló vagy éppen csökkenő halárakra – nem teszi lehetővé a költségek áthárítását sem. És erre a szituációra telepednek rá az Országgyűlés által már elfogadott adó- és járulékemelések...

– A horgászturizmus fejlesztését célzó elképzelések szerepeljenek az európai uniós, illetve a magyar forrásokból támogatható nemzeti fejlesztési illetve vidékfejlesztési programokban.

A horgászturizmus fejlesztésének gondolata és támogatási lehetősége több stratégiai tervben is helyet kapott. Az elvi lehetőség ugyanakkor nem pótolhatja azt az úrt, ami a konkrét projektek szintjén érzékelhető. A fogalmak és szándékok tisztázatlansága továbbra is nehézséget jelent. A Balatonban süllőző horgász a horgászturizmus fejlesztése alatt azt érti, hogy ő több süllőt foghat. A horgászegyesületi vezető abban reménykedik, hogy egyesülete tagjainak tud majd jobb fogási és/vagy infrastrukturális helyzetet teremteni. A nyílt vizeken halászati joggal rendelkezők területi jegy-forgalmuk nö-

vekedésében látják a horgászturizmus fejlesztésének értelmét. A víz közeli szálláshelyek tulajdonosai és vállalkozói ugyancsak a horgászlétszám és a vendégejszák számának növelését célozzák meg. Ugyanez a helyzet a horgász-business más szolgáltatóinál és háttérparánál. Az önkormányzatok szándéka az ügyben véleményhordozó képviselők álláspontja szerint alakul. Tiszta és világos beszéd nélkül nincs mód az elvi lehetőség deklarálásán túllépni. A programalkotás folytatásához az szükséges, hogy ki mondja meg: milyen fejlesztésben gondolkodik. Egy adott területen nem lehet egyidejűleg több és kevesebb horgászt is akarni!

– Csak államilag elismert pontyfajtaikat lehessen telepíteni a hazai természetes vizekbe.

Semmilyen előrelépés nem történt. A nemzeti kincsként nyilvántartott hazai pontyfajta fennmaradását is nehezíti az a körülmény, hogy az ún. ivadéktelepítési támogatás ügyei rendezetlenek (bizonytalan a 2006-ig notifikált nemzeti támogatás további sorsa, a 2006. évi támogatások mindmáig nem kerültek kifizetésre).

– Az amúr – szabályozott körülmények között – legyen telepíthető a természetes vizekbe.

A szabályozás a korábbi – amúr nem telepíthető! (?)

– Folytatni kell a hazai halgazdasági termelésű halak fogyasztását ösztönző programokat.

A hazai halfogyasztás statisztikailag számba vett egy főre eső mértéke egy évtized alatt 2,7 kg-ról 3,7 kg-ra növekedett. A növekményhez hozzájárult az a hatás is, amit a HALTERMOSZ által kezdeményezett, és az idén is folytatott marketing kommunikációs program gyakorolt a fogyasztói szokásokra. A fogyasztásösztönző programokra szánt AVOP támogatási keret kimerült. A támogatások késedelmes kifizetése és bürokratikus eljárásrendje azonban sok nehézséget okozott a programok lebonyolításánál.

– Rendszeressé kell tenni, hogy évente tartson a MOHOSZ és a HALTERMOSZ kibővített közös tanácskozást, ahová meghívják a szakértőket, hatóságok képviselőit is.

A Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsának tagsága megdöbbentve szerzett tudomást a Magyar Horgász című havi lap 2006. évi áprilisi számában megjelent fizetett politikai hirdetésről és vezércikkről. A magyar halászság sértőnek tartja, hogy a munkájuk egy részét képező ősi mesterséget, a természetes vízi halászatot hazug jelzőkkel, szakmailag megalapozatlan vádakkal illették. 2005. szeptember 29-én a horgásztársadalommal karöltve parlamenti nyílt napot tartottunk „A halászat és horgászat helyzete és lehetőségei az EU-tag Magyarországon” címmel. Egyetértettünk a lényeges kérdésekben és közös állásfoglalást adtunk ki. Szövetségünk véleménye szerint ennek végrehajtása a közös cél, mely csak együttműködve lehetséges.

A hal ára

Ahhoz, hogy a hal reális termelői és nagykereskedelmi áráról beszéljünk, több oldalról kell a témakört megközelíteni. Dr. Orosz Sándor, a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa igazgatója szerint a gazdálkodási, a közgazdasági és a piaci körülmények egyáltalán nem egyformák, és egyformán hatóak a halastavi gazdálkodóknál, ezért nehéz egy konkrétan meghatározott halárról beszélni. Az viszont biztos, hogy idén ősszel a tavalyihoz képest 10-15 százalékkal magasabbak lesznek az árak.

Bár Magyarország egy tízmilliós piac, de korántsem egységes, amit azért szükséges a mondanivaló elején rögzíteni, mert mind a gazdasági környezet, mind az árak szempontjából jelentősége van, kezdte mondanóját *Orosz Sándor*. Ez azt is jelenti, hogy a hal esetében nem lehet egy árról beszélni. Egy hasonlattal élve, mindenki természetesnek tartja – hiszen sokan autózunk – hogy egyes benzinkutaknál adott esetben tíz forinttal drágább ugyanaz az üzemanyag, mint egy másiknál. Jelentősek tehát az eltérések, amit a fogyasztók többé-kevésbé el is fogadnak. Ezzel ellentétben, a hal esetében, a vásárló általában az olcsóságot tartja az egyik legfontosabb szempontnak.

A gazdasági környezet oldaláról Magyarországon minimálisan megosztja a haltermelőket az a tény, hogy milyen halastavon gazdálkodnak, mondta az igazgató. Egy köröltéses halastónál, ahol esély sincs gravitációs vízellátásra, egészen más közgazdasági környezetben folyik a haltermelés (lásd Alföld), mint annál a völgyzárógátas halastónál, ahol a vízfolyás elrekesztésével jött létre a halastó (lásd Dunántúl). Magyarán, valakinek csupán befolyik a víz, van akinek viszont komoly pénzt kell fizetnie, hogy a termeléshez szükséges víz odakerülhessen. Ebből is látható, hogy már itt jelentős költségkülönbségek mutatkoznak a gazdálkodásban.

Még *Mária Terézia* idején a föld értékét az is meghatározta, hogy milyen messze volt az adott földterület a piactól. A földön termelt árut ugyanis el kellett juttatni a piacra, ami már akkoriban sem volt kis költség. A halastavak esetében ugyancsak gazdasági szempont az, hogy milyen messzire kell a halat elvinni. A mai, 10 forinttal olcsóbb benzínárak is jelentősen növelik a gazdálkodó terheit. A szállítás drága, s ha valaki a közvetlen értékesítési piactól távol esik, és neki kell szállítania, az ő közvetlen költségei jóval magasabbak, mint azé, aki közvetlenül a halpiac mellett termel.

Ezeket a különbségeket tehát látni kell, hangsúlyozta az igazgató. A szövetség folya-

matosan figyelemmel kíséri a halászok közgazdasági környezetének alakulását, már csak azért is, mert a szövetség azon dolgozik, hogy minél inkább versenysemleges legyen a termelés. A halpiac ugyan szegmentált, de nincsenek szigorú elvek abból a szempontból, hogy melyik szegmens hajlandó megfizetni a magasabb költségeket. A magasabb költséggel dolgozó haltermelők sok esetben kénytelenek akár ráfizetéssel is értékesíteni termékeiket. A szövetségnek érdemes egy olyan piaci megfigyelő rendszert működtetni, amelynek révén a haltermelő talál egy jobb árat.

Az árat a piacon a kereslet-kínálat helyzete határozza meg, de alapvetően arról van szó, hogy a vevő és az eladó megállapodása alapján alakul ki az ár. Ha létrejön az üzlet, akkor valószínűleg mindkét fél elégedett a kialakult árral. Ha nem jön létre az üzlet, akkor ketten jártak pórul, s valószínű, hogy rossz árszinten kezdtek meg tárgyalásokat. Olyan eset is gyakran előfordul, különösen a tartós, hosszú távú üzleti kapcsolatokban, hogy egy konkrét ár semmit nem mond el a szerződési folyamat egésze során érvényesített ákról. Ezekben a szer-

ződésekben ugyanis benne foglaltatnak az akciók és más ártérítő programok.

Annak ellenére, hogy nincs egy ár, folytonos igény van mind a fogyasztói, mind pedig a termelői oldalról, hogy valaki mondjon már egy ajánlati árat. A szövetség, illetve a terméktanács korábban megjelentetett ajánlati, tóparti halárakat, de manapság azért ódzkodik ettől a szakma, mert sok vita alakult ki az ár körül. Az igazgató ugyancsak tartózkodik attól, hogy egy árcentrumot megnevezzon, mert szerinte eltérő módon értelmeznék a termelők.

Félretéve az előbbi okfejtést, azt lehet mondani, hogy minden legális haltermelőnek növekedtek a költségei. Olcsó halat

csak az tud eladni, aki azt illegális úton szerezte, vagy a közterhek bizonyos elemeitől mentesíti a halterméket. A legális termelőnek elemi érdekük, hogy az árbevétel meghaladja a költségeket, nyereségre tegyenek szert, mert enélkül aligha tudja a gazdaságát fejleszteni. Köztudott, hogy az egyensúly javító program kifejezetten növeli azokat a közterheket, amelyeket a legális termelőnek nem áll módjában kikerülni. Az illegális szereplője az ágazatnak – sajnos ilyen is van – eddig is elcsalta a közterheket, s a piaci versenyfeltételek egyáltalán nem azonosak. Az igazgató természetesnek tartja, hogy idén ősszel és karácsonykor is magasabb áron lehet majd halhoz jutni, mint tavaly.

Drágább lesz a hal, de olcsó (hal) húsnak is híg a leve (s ez nem a halászlé). Ezért ér-

demes a vevőnek meggondolnia, hogy a fekete piaci olcsó, de rosszabb minőségű, bizonytalan eredetű halat veszi-e, vagy a reális áron kínált egészséges, jó minőségű, ellenőrzött termelt halat? A szövetség új marketing szlogenje, hogy "Minőségi magyar hal az Ön egészségére". Ezt azt jelenti, hogy a vásárló egészségé-

re kívánják a halat, a minőséget szolgáltatják, s ennek ára van. Mind a termelőnek, mind a fogyasztónak tehát érdeke, hogy a reális árat megfizessék.

A kiskereskedelmi piacon is nagy az ártekintetében a szórás, hangsúlyozta *Orosz Sándor*. A helyzetet az változtathatja, ha az Európai Unió által is támogatott értékesítési szervezetet a halászok is létrehoznák. Ebben az esetben a nem túl nagy piac a mainál sokkal kiszámíthatóbb árvízonyokat tudna felmutatni az által, hogy a területi és feltételbeli különbségeket jobban kiegyenlítő szereplőjévé válnának a haltermelők. Amíg atomizált módon folyik a kereskedelem, addig az árkülönbségek továbbra is fennállnak.

Az igazgató végezetül azt tanácsolja, hogy a karácsonyi halszezonra időben rendeljék meg a minőségi halat (ez esetben a pontyról van szó), mert ugyan van elegendő hal, de a torlódás miatt előállhat pillanatnyi hiány. Ami az árat illeti, várhatóan 10-15 százalékkal többet kell fizetni, mint tavaly. A szövetség idén is támogatja az állami szervek azon akcióit, amelyek célja az illegális, illetve az állat-egészségügyi szabályok be nem tartásával behozni szándékozott haltételek megállítását, a szállítók megbüntetését, a termékek visszafordítása. Nem szeretnék ugyanis, ha a lassan, de folyamatosan növekvő hazai halpiacot a megkérdőjelezhető minőségű termékekkel tönkreteszék.

H. Gy.

A legális termelőnek elemi érdekük, hogy az árbevétel meghaladja a költségeket, nyereségre tegyenek szert, mert enélkül aligha tudja a gazdaságát fejleszteni.

A gazdasági környezet oldaláról Magyarországon minimálisan megosztja a haltermelőket az a tény, hogy milyen halastavon gazdálkodnak, mondta az igazgató.

Az örökös Sobri Kupa

Az eső majdnem elmosta a 18. Sobri Kupát. Király Sándor, Nagybaracska polgármestere reggel fél hétkor még azért hívta telefonon Dr. Orosz Sándort, a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa igazgatóját, hogy az éjszakai esőzés miatt bizonytalanra vált a halfőző verseny megrendezése, sártenger van a verseny helyszínén, s néhány versenyző pedig jelezte, hogy ilyen időben nem indulnak el. Ám két óra múlva újabb hír érkezett: a megjelent versenyzők döntése értelmében nem kell más időpontban megrendezni a Sobri Kupát.

Márpedig szép számban voltak a versenyzők: hatvanhatan vállalták, hogy az őszi időjárás ellenére begyűjtanak a bográcsok alá, és megfőzik a halászléjüket. Jól tették, mert ugyan időnként eleredt az eső, de délutánra már a Nap is kidugta a "fejét" a felhők mögül. S bizonyára Sobri Farkas Józsi bácsi is kajánul mosolygott örömeiben, hogy nem szakadt meg a hagyomány. Augusztus második hétvégéjén ugyanis minden naptár szerint Nagybaracska megrendezik a Sobri Kupát.

Jászai Zoltán határőr alezredes a Kiskunhalasi Határőr Igazgatóság hivatalvezetője örökös zsűritagnak számít. Még 1983-ban, amikor hadnaggyá avatták, itt kezdte a szolgálatát Hercegszántón. Az első pillanattól kezdve azon is dolgozott, hogy a határőrség és a lakosság kapcsolata a lehető legjobban alakuljon és szorosra fűzze, tekintettel arra, hogy a határon igen erős volt a mozgás. Jászai Zoltán fiatalon felismerte, hogy 25-30

Király Sándor, polgármester

emberrel a helyi lakosság segítsége nélkül nem tudja megvédeni a határt az illegális mozgásoktól.

Igy lépett kapcsolatba Nagybaracska lakóival is, ahol nem csak a község vezetőivel, hanem a falu hírességeivel is baráti kapcsolatok szövődtek. Természetesen Farkas Józseffel, azaz Sobrival is találkozott a határőr tiszt. "Amikor először fogtam kezét Józsi bácsival, akkor ő már jól ismert ember volt nem csak ezen a vidéken, hanem országosan is," – idézte fel az első találkozót. Józsi bácsi akkoriban már minisztereknek, pártvezetőknek, külföldi államfőknek főzte a híres halászléjét. Jászai Zoltán büszkén mondja, hogy nagyon sokszor jelen volt, amikor Sobri főzte a hallét, így azt is elmondhatja, hogy személyesen tőle tanulta a halászlé-főzés tudományát.

Emberségből, barátságából, szakma szeretetből sokat kaptam ettől a vidéktől, mondta az alezredes. A vizek világát már csak a szakmájából eredően is jól ismeri, s amikor a protokollért volt felelős, akkor a neves hazai és külföldi vendégeket csaknem minden esetben Nagybaracska hozta. Járt itt a dán trónörökös, a román határőrség parancsnoka, de osztrákok, szlovákok is. Az ilyen kistelepüléseket, ha mással nem tudjuk, de a magunk módján apró figyelmességekkel kell támogatni, hangsúlyozta Jászai Zoltán. Minél többet hallanak Nagybaracskaáról, az itteni halkultúráról, az itt élő emberek termé-

szet szeretetéről, a halfőzés tudományáról, annál inkább hangsúlyosabbá válik Sobri Farkas József életútja, tevékenysége.

Hogy mi volt a Sobri féle halászléfőzés titka? Jászai Zoltán szerint az volt Józsi bácsi titka, hogy negyven percig folyamatosan forrjon a halászlé. Ennek az a lényege, hogy a vizet "meg kell puhítani", azaz ellágyítani, mert ha nem, akkor a halászlé sem lesz jó. Természetesen fontos a jó pirospaprika, a hagyma (ez legyen tavalyi), a jó minőségű hal, és a só mértéke.

Király Sándor – akár Egon Ervin Kisch a riportereknél – kiérdemelheti a százugdó polgármester címet. Nála nincs megállás, szervez, irányít, ha kell árut fuvaroz. Am Nagybaracska mégsem ezért került az elmúlt hónapokban az országos napilapok címlapjára, hanem a bütykös hattyúk miatt, amelyek madárinfluenzában hullottak el. Karantén alatt volt a falu, de nem ijedtek meg, hanem mindenki tette a dolgát. A hatóság, a rendőrség, az állatorvos és a lakosság is segítette egymás munkáját.

Józsi bácsi Nagybaracska első díszpolgára munkásságát többféle módon ítélik meg a falubeliek is. Miközben mindenki elismeri, hogy nála jobban senki sem tudott halászlét főzni, addig a Sobri titkot mindenki másban látja. A polgármester abban, hogy óriási gyakorlata volt Józsi bácsinak és szerette, amit csinált. Ha ez a két dolog, plusz a tehetség is párosul mindehhez, akkor olyan eredmény születik, mint Farkas József esetében. Igen fiatalon kezdte a halfőzést, de még beteg is, idős korában ha megkóstolt egy készülő halászlét, pontosan megmondta, mivel lehet javítani a hallé minőségén. Ugyanakkor szerette a humort, a viccelődést is. A betegágyánál azt kérte a polgármestert, hadd sügion valamit a fülébe. Józsi bácsi a következőt mondta: "Ugy sajnállak Sanyikám! Miért, Józsi Bácsi? Azért, mert az összes jó nő rátok marad." Egy másik esetben, amikor Józsi bácsi kórházban volt, Pintér Ferenc, a Hal Kft. ügyvezető igazgatója és a polgármester meglátogatta őt. Az ápolónők ijedten mondták a látogatóknak, hogy nagy baj van a Farkas úrral. Micsoda? hangozott a kérdés. Az, hogy ha az ápolónők elérhető közelségbe kerülnek, Józsi bácsi mindegyiknek meghúzza a köpenyt, persze, csak egy bizonyos ponton.

Sobri Farkas József örökös halfőző bajnokként hagyományt teremtett Nagybaracska is. A polgármester szerint a Sobri Kupát, ameddig hal lesz Nagybaracska, megrendezik. Az idei, 18. Sobri Kupát Dr. Berényi Gábor (Székesfehérvár) nyerte, második helyen Pigay Rajmond (Baja) végzett, míg a harmadik helyet Tóth József (Nagybaracska) szerezte meg. A negyedik helyen Somogyi Tiborné (Nagybaracska) végzett.

hajtun

Bözsi néni, Józsi bácsi özvegye

A gyomaiaiak szeretik a halat

A gyomaendrődi 8. Nemzetközi Halfőző Versenyt augusztus 19-én rendezték meg, s ez úttal az időjárás is kedvezett a szervezőknek. Tavaly ugyanis elmosta az eső a rendezvényt, mivel két nap alatt hullott le az egy havi csapadék mennyiség a városra, elárasztva a várost, a ligetet. Dr. Dávid Imre polgármester és Dr. Csoma Antal, a Körösi Halászati Szövetkezet elnöke a kialakult helyzet miatt kénytelen volt lemondani az eseményt, így csak az idén szaporodott a halfőző verseny sorszáma.

„Egy évet bizony csúsztuk, de nem a mi hibánkból”, kommentálta Dávid Imre polgármester az időjárás okozta nehézségeket. Am úgy érzékelt, hogy az egy év kihagyás nem ártott a rendezvénynek, hiszen több mint hetven halélt főztek a résztvevők. A vízre visszatérve fontos, meghatározó szerepet tölt be a város életében, hiszen itt folyik a Hármas Körös, amely idén tavasszal a második legnagyobb vízállással, 990 centiméterrel tetőzött. Gyomaendrőd két hétig védekezett a folyó ellen, s nem csak a lakosság, hanem több mint hétszáz katona is dolgozott a gátakon. Nem csoda, hiszen a jobb és a bal paron a töltés hosszúsága meghaladja a 37 kilométert.

Ha víz van, akkor hal is van, s ha van hal, akkor a hagyományos versenyt is megrendezik. Az első két versenyt a piactéren rendezték, ám az óta a teret parkosították, s miután a város központjában fekszik, nincs annyi hely, hogy a versenyzők, a színpad elférjen. Ezért „szorultak ki” a főzők a ligetbe, amelyet mondhatni teljesen belaktak ezen a két napon. Gyomaendrődön szeretik a halat, és sokan nagyon jól főzik. Változatos ételek készülnek, nem csak a három zsűri asztalára, hanem a vendégek, barátok részére is.

Dávid Imre azon polgármesterek közé tartozik, aki az októberi választásokon már nem indult a tisztségért. Tíz év elég volt ahhoz, hogy az életkörülményeket, a város lakhatóságát lényegesen javították. Olyan közműveket építettek ki, amelyekkel az Alföldi városok, különösen Békés megyében kevesen dicsekedhetnek. A várost teljesen közművesítették csatornával, az ipari parkba jönnek a befektetők, kommunális térség hulladékgyűjtőt építettek, az utak 80 százalékban szilárd burkolattal rendelkeznek. A lakosság persze, nem tud kiszakadni az alföldi környezetből, itt bizony kevés a munkahely, alacsony a jövedelmek, ami azt jelenti, hogy a város lakosainak az életszínvonala nem magas. Hiába működik két középiskola a városban, a végzett fiatalok nem találnak elegendő munkahelyet, így elmennek a városból.

Dávid Imre betöltötte a 64. életévét, kisebb megszakításokkal húsz éven át vezette a várost. A polgármesterség nagy megterhelés, ezért inkább a pihenést választja. Az utódlásával kapcsolatban azt tartaná szerencsének, ha nem párt alapon kellene választani. Az legyen a polgármester, aki a meglévő értéke-

ket elfogadja, s erre építve újszerű fejlődést valósít meg. A kérdést persze, a választópolgárok döntenek el, s Dávid Imre bízik a bölcsességükben. A várost jó szívvel adja át az utódjának, mert a fejlődés látható, kézzel fogható, s tíz év alatt nem volt likviditási problémájuk. Ma sincs hitelük, pedig a költségvetésük megközelíti a 3,5 milliárd forintot. Ez olyan feltételt ad az uniós források megnyitásához, amellyel a jó elképzelések megvalósíthatóak, a fejlődés hosszú távon biztosítható.

Dr. Csoma Antal nem csupán az egyik fő szervezője, mentora az eseménynek, hanem a zsűri elnöki tisztét is betöltötte. Az elmúlt nyolc év alatt csak az volt a biztos, hogy min-

den évben változott az esemény, mondja az elnök. Változtak a rendezők, a helyszín, s nem utolsósorban a versenyzők és a közönség létszáma. Az is változott, hogy a halfőző verseny egy rendezvénysorozat része, hiszen a korábbi fél-egynapos program, ma már három napig tart. Idősek, gyerekek, családok találnak maguknak kellemes szabadidőtöltést. Aki ki akar kapcsolódni augusztus 20-a tájékán Gyomaendrődön, az nem tesz rosszul, legyen az vendég, vagy helybeli lakos. A fénypont természetesen a halfőző verseny, amely reggel hét órakor megkezdődik, s délután háromig, az eredményhirdetésig tart. Közben persze, a színpadon is folynak az események, valóságos show-műsorokat lát-

hat a nagyrédemű. Itt jól megfér a halételeket szerető, kedvelő és a szórakozni vágyó közönség.

Változtak a főzési szokások is. Kezdetben annyi halból főzték a versenyzők az ételt, amennyit ingyen, illetve a nevezési díjért biztosított a rendezőség. Ma több csapat pluszban vesz még 15-20 kilogramm halat, vagyis nőtt az igény arra, hogy a vendégkört is gazdagon vendégül láthassák. Ez egyébként egyfajta jelzés is arra, hogy a halfőző versenyek népszerűek, kedveltek. A közeljövő piaci kilátásait illetően azonban Csoma Antal nem derűlátó. Cége termeli, feldolgozza a halat és horgászatással is foglalkoznak. Minden lehetőséget megragadnak annak érdekében, hogy minél több halat értékesítsenek, ám a költségek emelkedései jelentősen sújtják a halas cégeket is. Példaként említi az elnök, hogy a 2005. március elsejei áron értékesítik ma is a halat, holott 25 százalékkal nőtték a költségek. Márpedig a fogyasztó nem igazán hajlandó többet fizetni a feldolgozott halért. A feldolgozáson keletkezett veszteséget a pályázati, támogatási pénzekből kompenzálják. S ez nem csak a körösi szövetkezetben van így, országos a jelenség. A kiút az volna, ha több halat fogyasztanánk, bár ez megint ördögi kör. A fogyasztó akkor vesz több halat, ha nő a reálkeresete, ez viszont az elkövetkezendő időszakban aligha várható. Éppen ezért új piacokat kell keresni és találni, olyanokat, ahol az új termékek is eladhatók. E nélkül ugyanis nem lehet gazdaságosan feldolgozni a halat.

Mindezek ellenére Csoma Antal szerint a pontytermesztés jövője nem kilátástalan. Magyarországon a pontytenyésztést nem lehet halálra ítélni, mert ezzel a magyar halászsokat ítélnék halálra. Új piacokat kell keresni, s ez lehet kelet is. A magyar halgazdálkodási háttér ponty centrikus, hiszen a magyar viszonyok ezt teszik lehetővé. Nyilvánvaló, hogy a ragadozó halak tenyésztésének nagyobb teret kell nyernie, de ez nem jelenti azt, hogy a pontytermelésnek le kell épülnie, vissza kell szorulnia. A magyar halászatnak tehát hosszú távon van jövője, miként a marketing tevékenységbe tartozó halfőző versenyeknek is, mondta végezetül az elnök.

A verseny végeredménye:

Tiszai-körösi halászlé kategória:

1. Ocskó Sándor (Gyomaendrőd), 2. Sallai János (Gyomaendrőd), 3. Szabó Tibor (Gyomaendrőd).

Dunai jellegű halászlé kategóriában:

1. Dr. Vámosi Lukács (Szegedfish Kft.), 2. Andó Tamás (Baja), 3. Andó János (Baja).

Egyéb halételek kategóriában:

1. Andó Tamás (Baja), 2. Locskai Antal (Békcscsaba), 3. Pető Sándor (Abony).

Az abszolút győztes Ocskó Sándor lett.

h-n

A Tisza parton a részvétel a fontos

Sztanó Jánossal, a Szegedfish Kft. ügyvezető igazgatójával a 12. Nemzetközi Tiszai Halfesztiválon beszélgettünk. Az évről évre visszatérő eseménynek a Tisza bal és jobb partja ad otthont. Nem volt mindig így, kezdetben elég volt a bal part, amely a Roosevelteret és a tiszai rakpartot foglalta el. Ma már a strand felőli részt is meg kell nyitni a nagyközönség számára, hiszen több ezren jönnek a szeptember első szombatján megrendezendő fesztiválra. Tavaly 123-an főztek halételt, az idén 135-en álltak a bográcsok mellé. A magyar versenyzőkön kívül román, szlovén szakácsok is bemutatták tudományukat.

A Szegedfish standja is gyorsan benépesült. Ezen a napon több száz vendéget fogadnak, s itt rendszeresek a délvideki vendégek, sőt a főzőcsapatok is. A céggel közös sátorban a szegedi Rotary Klub is főzi a halételt. E klubnak igen jó a kapcsolata a környező országok hasonló klubjaival, így Szabadkáról, Nisről is érkeztek halfőzők. Minden főzőnek megvan a saját vendégserege, de miután mindenki mindenkit jól ismer, megkóstolják egymás ételeit, borát. Ezen a versenyen leginkább a részvétel a fontos, hiszen nincsenek szigorú zsűri, akik elbírálják a halételek minőségét. Aki rendszeres résztvevője a fesztiválnak, az – ahogy Frank Sándor mesterszakács, a Roosevelt téri halászcserda tulajdonosa annak idején elképzelte – a megjelenés számának függvényében kap bronz, ezüst, arany és gyémántkővel díszített bográcsot.

Igazi népnüppély ez, a halasok népnüppélye, fogalmaz Sztanó János. Annak érdekében, hogy a hal minél népszerűbb legyen, a legváltozatosabb ételek készülnek, mint például a haltepertő, a sült hal, a harcsapörkölt és természetesen a halászlé egyedi változatai is. A cél az, hogy a vendégek minél gyakrabban halételt egyenek, s hogy növekedjen a halfogyasztás. A fesztiválon leginkább ponty-ételeket főznek és kínálnak, ehhez az alapanyagot a Szegedfish biztosítja.

Érdekes a mostani bontópiac, térünk át egy kicsit a gazdasági témakörre. Szükséges árakat hallani, 100-150 forint különbségek is előfordulnak. A Szegedfish nagytermelőnek számít, az árait stabilan tartja, bár a forgalom nem igazán növekszik, a vevőköre is stabil. Tavaly év végén bizonyos szegmensből kiszorultak, ezért év elején jelentős halkészlettel igyekeztek megszabadulni. A kiszorulás nem a hal minőségének romlása miatt következett be, hanem mert más cégek a Szegedfish árai aláméntek. Egy kétezer hektáros halgazdaság pedig nem engedheti meg, hogy a piaci halkészletét hosszabb ideig tárolja a kelletnél. Új piacok után kellett nézni. Korábban nem volt jelentős kapcsolatuk a horgászokkal, ezért gondolták úgy, hogy változtatnak azon a helyzeten, miszerint a Szeged környéki, Csongrád megyei horgász egyesületek mástól szerazzék be a halszükségleteiket. Megkeresték az egyesületeket és árban

versenyképes terméket kínáltak. Ez azt jelentette, hogy jelentősen csökkentették a cégnél megszokott piaci átlagárait, amely az országos átlag felettiek. A készletet sikerült tehát levezetni, ám ahogy ez köztudott, Sztanó Jánosnak e miatt az akció miatt távoznia kellett a Haltermosz elnöki posztjáról. „Túl vagyunk ezen a kényszerlépésen, ma már nem átlag fölöttiek az áraink, de igyekszünk a jó minőségű hal árát megkérni,” mondta az igazgató.

– Ha azt akarjuk, hogy a halászatnak legyen képviselte az agrárgazdaságban, akkor a szövetségi munkát kell megerősíteni, megújítani, mert a gazdaságok egyénileg nem tudnak megélni, eredményt elérni. Ha azt akarjuk, hogy az országos tervekben ne maradjunk ki, hogy az új fejlesztési programnak ne legyünk a vesztesei, akkor igenis össze kell fognunk. Hallatunk kell a hangunkat, megfelelő anyagokat kell készítenünk, és szükség volna egy új koncepcióra. Az Új Magyarország Programban csupán kétszer említik a halászságot, ebből egyszer a lábujjgyzében. Látszik, hogy a minisztériumban, az anyag készítői nem számolnak azzal, hogy Magyarországon 23 ezer hektáron működik tógazdaság. Pedig volna olyan fejlesztési terület, ahol a tógazdaságokat is meg kellett volna említeni. Egy jó képviselőre tehát rendkívül nagy szükségünk van, a mi célunk, és személy szerint én is minden segítséget megadunk a szövetségnek ahhoz, hogy a halászság érdekeit megfelelő erővel képviselje. Tudom, arra is gondol, hogy a januári-februári események miatt megsértődtem. Erről nincsen szó, továbbra is részt veszünk a szövetség munkájában, bár semmiféle vezetői szerepkört nem vállalok. Egyébként olyan szövetségi vezetésre van szükségünk, aki szívvel-lélekkel végzi a munkáját, aki a különböző testületi üléseken (például FÖVÉT) felkészülten képviseli a halászságot – mondta Sztanó János.

A Nemzeti Halászati Stratégia Terv talán pótolhatja az el- és kimaradásokat. Az igazgató szerint ez az anyag jó, bár kicsit terjedelmes, s hangsúlyosabbá kellene tenni 4-5 fontos témakört, amit az elkövetkezendő években meg akarunk valósítani, és jól illeszkedik az Európai Unió stratégiájához is.

Lakatos Jenő civilben a FÖSZER Electric Zrt. vezérigazgatója, s 2006-2007-ben a szegedi Szent-Györgyi Albert Rotary Klub soros elnöke, a dél-magyarországi régió első alkormányzója. Ez azt jelenti, hogy az országos klub kormányzója először az alkormányzóval beszél meg a tennivalókat, terveket. A Rotary elmélet szerint az évente váltott elnökök évről évre új szint hoznak a klub életébe, hiszen az adott évben a soros elnök által ajánlott, javasolt és támogatott rendszereket képviselik. Van, amikor ifjúsági programokat, van, amikor a mozgássérülteket támogatják, de a gyógyászatot is felkarolják.

Sok kicsi sokra megy, a kis pénzekből lehet összerakni a nagy dolgok megvalósításához a pénzeket, mondta az elnök. A tiszai fesztivál is egy olyan alkalom, ahol kis pénzt gyűjthetnek. A Rotary Klub ifjúsági szervezete előkéket árult, amellyel védhető az öltözet, lévén, hogy a halászlé piros paprikával készül, ami, ha nyomot hagy az ingen, annak bizony nem örül a háziasszony. Lakatos Jenő egyébként szereti a halételeket, a családi asztalon hetente legalább egyszer halételt tálal a feleség, ő maga pedig évente legalább egyszer megfőzi a családi körben elismerten a legjobb halászlét.

H. Gy.

Fajszon, egy családi ház részeként kialakított eszpresszóban, de mondhatnánk kocsmának is, találkozott Csere Lajossal. A fajsi születésű 46 éves ember igazi halász dinasztia sarja, hiszen a nagyapjától és az apjától tanulta a halász mesterséget. Igaz, csak a halászat egy-egy szegmensét láthatta az őseitől, hiszen a nagyapa csak millingezett, míg az apa varsával fogta a halat. Csere Lajos viszont a hagyományos kisszerszámos halászatot képviseli. A mezőgazdasági gépszerelő szakmával rendelkező, ma vendéglátóiparban dolgozó hobbi halász egyébként mezőgazdasági termelést, állattartást is folytat a családi birtokon.

Arra a kérdésre, hogy halász-e vagy inkább horgász Csere Lajos, úgy válaszolt, hogy szívében halász, de inkább horgászik, mint halászik. A vizet imádja. Ez a víz a Duna, ahol megtalálja a nyugalmat, a csendet, a természet harmóniáját. Jó kimenni a mindennapi élet zajából, bár szeret az emberekkel is foglalkozni. Fajszon jól ismert személyiség, már csak azért is, mert a helyi foci pályán ma is bíraskodik.

Még 1989-ben hoztak létre egy egyesületet, amely a kihalászatokat fogta össze. Az egyesület létrehozatalában Molnár József volt a legnagyobb segítsége, aki a fajsi tévesz paprikatermesztési ágazatát vezette.

HALÁSZLÉ, HALCSIPSZ, SÜLLŐZSEMLE

Szegeden mindenki tud halat főzni

Állunk vagy kétszázan a Tisza-parton, és az eget kémleljük. Szombat délelőtt van, várjuk a boszorkányt, aki csípős paprikát hoz ejtőernyővel a halfesztiválra. A boszorkány még nem látható, de erősödő repülőgép-zúgás hallatszik. Nézünk a napba, mert arról halljuk a gépzajt, míg nem egy kisgyerek felkiált:

– Ott a boszorkány repülője!

A repülőgép bekanyarodik a város fölé, kis időre eltűnik a szemünk elől, de egy sárga ejtőernyő hamarosan előbukkan a Stefánia sétány fái fölül. Néha úgy néz ki, elsodorja a szél, de amint közeledik, nyilvánvaló, hogy arra fordul, amerre az ejtőernyős akarja.

– Jobban kormányozza, mint én a biciklit – mondja mellettem egy idősebb férfi.

A rakparton mentők, tűzoltók várakoznak, de szerencsére nincs szükség rájuk: az ejtőernyős pontosan a célba érkezik. Egy a baj: nem lány, hanem fiú, és paprika sincs nála. De mire fölcspundnánk, újabb ejtőernyős közelít, pontosan földet ér – de ez sem a boszorkány. Harmadszorra azonban már valóban egy szegedi boszorkány érkezik: nyakában a paprika-fűzér – kezdődhet a halfőzés.

Van, aki már délelőtt 10-kor halászlét eszik a szegedi oldalon, a rakparton. A többség azonban csak nézelődik. A Fehértói Halászcserda óriásbográcsába most készítik fel a

hozzávalókat. A túloldalon halkülönlegességeket kínálnak egy sátorban: szokta ön lekvárral enni a halat? Mert itt azt is lehet: fiu-me nyársat, háromféle házi lekvárral. Meg halcsipszet. Meg korhely hallét süllőzsemlel. Halat hallal.

Dél felé odaát, a Partifürdőn van a nagyobb élet. Oda mentek ki a szegediek és nem szegediek, hogy megfőzzék a maguk hallevését. Van, aki nem cifrázza, egyszerű tiszai halászlét főz, vastag alaplével. Mások azonban a fantáziájukkal versenyeznek. *Újhelyi István* országgyűlési képviselő például úgy hívja a halászléjét, hogy Rózsás kedvű vörös hallé. A rózsás a szőregi rózsatermesztőkre is utal, a vörös meg tán a szocialisták színére. Az egész együtt pedig a nagy, közös vigasságra. *Gécsi József* képviselő halászléje a Muskétás nevet viseli.

– Az a története, hogy először Három muskétás néven főztünk halat, két, akkor munkanélküli politikussal – meséli Gécsi. – Azóta mindketten helyet találtak maguknak más városban, egyikük külföldre került, úgyhogy most csak egy muskétás maradt.

Gécsi képviselőék standján a Muskétás halé után kapos túrós lepény lesz a desszert.

Lassan mindenki alágyújt a bográcsnak, száll a füst, fogy a pálinka. Volt tanítványom

bukkan elő, marosi halászlét főznek apátfalvi önkormányzati képviselőkkel. Aki nem utasítja vissza a makói kistérség szórólapiját, kap mellé ajándékba egy igazi makói hagyományt. Kiderül, a marosi halászlé csak a hozzávalók eredetében különbözik a tiszaitól.

– Alaplének lepasszírozunk másfél kiló apátfalvi halat, kárászt és keszeget – magyarázza *Vajda László*, apátfalvi önkormányzati képviselő. – Három kiló harcsát és 3 kiló pontyot főzünk meg. A Marosból van a hal, Apátfalváról a hagyma és az erős paprika.

Az apátfalviak régóta főznek a szegedi halfesztiválon, és sokáig szeretnének részt venni.

– Reméljük, nem folyik bele a Marosba a cian Verespatakról – mondja búcsúzóul *Vajda László*.

Volt kollégáimnál állók meg a Délmagyarország című szegedi napilap placán. *Horváth Tamásné* titkárnő és *Lázár Mihály* gépkocsi vezető főznek.

– Hogyhogy nem fával tüzelnek? – kérdezem a palackos gázégőre mutatva.

– Főzni jöttünk mi, nem füstölni – feleli Lázár. Ők is alaplével készült tiszai halászlét főznek. Arra azonban vigyáznak, hogy folyami hal legyen az alapanyag.

(Folytatás a 8. oldalon)

Széles a Duna háta

Molnár József az óta meghalt, így Csere Lajosra maradtak a feladatok. A horgászok nem nézték jó szemmel a kisszerszamos halászok tevékenységét, ezért, hogy megerősödjének, négy egyesülettel megalakították az Országos Kishalász Érdekszövetséget, amelynek vezetője Csere Lajos. A fajszi egyesületben 80-90 kisszerszamos halász van jelen, akik közül 34-37-en a fajsziak, a többiek a környéken dolgoznak. Legelső pillanattól kezdve, az motiválta az egyesület tagjait, hogy megvédjék magukat a horgászok támadásai ellen, s úgy gondolták, hogy ha összehoznak, tömörülnek egy érdekszövetségben, akkor ez a védelem sikeres lesz. Az egyesületi alapszabályuk azt is tartalmazza, hogy őrzik a halász hagyományokat, újakat teremtenek, védik a környezetet és természetesen az érdekeiket is. Az országos szövetséggel pedig azt szeretnék elérni, hogy a halászat a magyar kultúra örökségének része, hiszen a legősibb mesterség egyike.

A halász-horgász ellentét nem mai keletű, mondta az érdekszövetség elnöke. Már a nagyapjától is azt hallotta, hogy a horgász egyfajta misztikumnak tekintette a halásza-

tot. A horgászok azt gondolják, hogy a halnak nincs más dolga, mint beleúszni a halász hálójába. A dolog persze, nem ilyen egyszerű. Csere Lajos szerint alaposan meg kell dolgozni a zsákmányért, és óriási tudásra, tapasztalásra van szükség ahhoz, hogy a széles Dunán sikerrel halásszanak. A halászok igen jól ismerik a Duna tolnai, 28 kilométeres szakaszát, a halak ívó és tartózkodási helyeit, a vonulások útvonalait, hogy hol lehet kecézni, vagy a varsát elhelyezni.

Az utóbbi évtizedekben jelentősen csökkent a dunai halállomány. Ennek okát Csere Lajos abban látja, hogy a partot szabályozták, hatalmas probléma a szennyvíz beeresztése, az árterek eliszaposodása, az ívóhelyek védelmének megszűnése, a holtágak elvadulása, és nem utolsósorban a kárókatona elszaporodása, és halpusztítása. Régen nem kellett ide telepíteni halat, mert akkoriban még voltak ívóhelyek. A halnál szaporább jószág nincs, mondta az egyik tanítómester, a nagypapa. Ma persze, a halászati engedély okán kötelező a telepítés, s amit Csere Lajosék vállaltak, azt telepítik is. Ennek ellenére folyamatosan csökken a fogha-

tó hal mennyisége. Ahhoz, hogy több halat lehessen kifogni, fontos lenne, ha tisztítottan menne a szennyvíz a Dunába, és természetesen az ország többi folyójába is. Bármilyen furcsa, de a női fogamzásgátló is megjelenik a hal szervezetében, s ennek következtében ötven százalékkal kevesebb a halikra. A kárókatona ugyancsak nagy pusztítást végez. Ha ez a két ok megszűnne, már javulna a helyzet.

A Haltermelői Országos Szövetsége és Terméktanácsa a mi nagy testvérünk, fogalmaz az érdekképviseleti szövetség elnöke. Öröm, hogy a Haltermosz nyitott volt a kapcsolat létrejöttében, hiszen hasonlóan látják a halászat jövőjét. A kisszerszamos halászat kultúráját meg kell öröközni az utókor számára. S ebben a horgászok is partnerekké válhatnak. Csere Lajos szerint a halásznak és a horgásznak együtt kell működni, nem pedig egymásra mutogatni. Széles a Duna háta fiam, ezen mindannyian elférünk, idézte ismét a nagyapját az elnök.

Ennél pedig, aligha van nagyobb bölcsesség...

H. Gy.

Nem Baját irigyelték el

Augusztus 20-án a kenyér ünnepén a halasok is kitesznek magukért: országsszerte több halfőző versenyt rendeznek, mint például Gyomaendrődön, Dunaföldváron. A Duna menti városban az idén 9. alkalommal rendezték meg az eseményt. A halfőző versenyekre – láss csodát – szívesen mennek el a profi és amatőr főzők egyaránt. Lévai Ferenc, az Aranyponty Rt. elnök-vezérigazgatója, a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa alelnöke Dunaföldvárra invitált, s bár jómagam Gyomaendrődre voltam hivatalos, de kollégám, Czifra Lajos sem nem bánta meg, hogy eleget tett a meghívásnak. Nem csupán kitűnő halételeket kóstolhatott, de képet kapott Nagy Gáborné polgármesternek köszönhetően a város borászatáról is. Kiss Lajos pedig, arról számolt be, miképpen tudták megszervezni a 9. földvári halfőző versenyt.

„Lehet azt mondani, megirigyeltük, hogy itt a Duna melletti, a másik hídnál lévő kedves város, Baja óriási halászléfőző versenyeket szervez – a halfesztívtől bizony kinőtte magát, hiszen kétezernél is több bográcsban főzik a finom halászlét – de az az igazság, hogy Dunaföldvár is rendelkezik egy szép partszakasszal,” kezdte mondanóját Nagy Gáborné. A kellemes parton, az óriás fák alatt más hangulatú, de hasonló rendezvényt sikerült szervezni. Egyébként évtizedek óta (legalább harminc éve) Dunaföldvár ad otthont augusztus 20-án egy vízi parádénak, hiszen motorcsónak verseny, légi bemutató vonzza a közönséget. A ma már nagy létszámú vendégsereg érkezni is szeret ilyen alkalommal, s mit egyenek a Duna partján, ha nem egy jó halászlét? Az ország sok pontjáról jönnek a halfőző mesterek, ki-ki a maga íz világát kínálja a vendégeknek, s nem csak halászlét, hanem egyéb halételeket is.

A híd nem csak elválaszt, de össze is köt. Dunaföldvár nem csak három megye, hanem három régió határán is fekszik. A polgármester asszony szerint ez az ország közepe, hiszen észak-dél és kelet-nyugat irányból is itt van az ország középrésze. Nem véletlen, hogy a Duna e pontján hidat építettek az elődök. S miután a talajadottságok is kedveznek a szőlőtermesztésnek, nem véletlenül épült itt meg ezernégy száz boros pince. A helyiek három névvel illeték a városrészeket, ahol a pincék találhatók: Pinceköz, Burgundia és mélyüti pincék. A mélyüti pincéket a Duna partról egy kellemes sétával elérhető, s mindjárt a löszpart lábánál van a Ladi-pince, ahol nagy csoportokat is fogadnak. Kiváló a környezet, a teraszról látszik a Duna, igazi borkóstoló hely. Ha innen tovább megyünk, akkor egy pincesorhoz érkezünk, vagyis a mélyüti pincékhez, amelyeket a löszfalba vájtak. Van, amelyik előtt áll préház, van, amelyik előtt nem. S ha feljutottunk a hegy tetejére, akkor a Rókus kápolna környéki pincefalut találjuk, ahol

szintén hangulatos estéket rendeznek. A kápolna a védőszentje a dombnak, s előtte áll egy szép borház, amely ugyancsak alkalmas a vendégcsoportok fogadására, borok kóstoltatására. S természetesen halételt is felszolgálnak a bor mellé.

Kiss Lajos, a verseny szervezője kissé fáradtan válaszolt a kérdésekre. Nem csoda, nehéző kétezer ember mozgását szervezni. A versenyzők 48 bográcsban főzték a halat, ami azután családi körben el is fogyott. Mintegy ötszáz kilogramm pontyot adtak el a főzőknek, míg az egyéb halétel kategóriában volt csuka, harcsapörkölt, töltött busa, pisztráng. A versenyen 40-en indultak, volt, aki két kategóriában főzte a halételt. E napon megtelt a Duna-part, ami a szervezőnek nagy sikerélmény. A rendezvény nem sikerülhetne ennyire jól, ha nem volnának támogatók. Kiss Lajos Lévai Ferencet, az Aranyponty Rt. elnök-vezérigazgatóját és a cégét

FOTÓ: CZIFRA LAJOS

Felber Tiborné a vegyes kategória győztese

említi elsőként, mondván, hogy a szakértelmet is képviseli a vezérigazgató, hiszen ő a zsűri elnöke. A támogatók között van ügyvéd, vendéglős, halászcserda tulajdonosok. Az értékes díjakkal a helyi vállalkozók is segítettek. A verseny abszolút kategóriájának a győztese Bendes Gyula (Sáregres), ponythaszlé kategóriában Jilling Tibor (Tengelic) vitte el a palmát, míg a vegyes kategóriában Felber Tiborné (Komárom) győzött.

V. S.

Szegeden mindenki tud halat főzni

(Folytatás a 7 oldalról)

– Nem akarok rosszat mondani a tavi halra – fejtegeti Lázár Mihály, – inkább a folyamit dicsérem. Amelyik hal egész életében úszik, gyakran árral szembe, az nem kövér lesz, hanem izmos. Tiszta, jó ízű a húsa az ilyennek.

Kérdezem, hogy mit várnak a zsűrizéstől. – Akkor kéne, hogy jöjjön a zsűri, amikor megfő a hal – válaszolja Horváthné. – De annyian vagyunk, tavaly is délután ötre érték ide a bírálók, már alig maradt mütőba egy kis kóstolni való.

Szegeden kevesen tudják, hogy tolnai halászlé is van. Molnár Gyula dzsesszenész standján főznek ilyet. Mivel Molnár is, meg barátja, Pasinszki József is környezetvédő politikusok, különleges zöld fűszerrel ízesítik a halat, a halászlé ettől nem piros lesz, ha-

nem zöld. A fűszer összetétele titok, a halászlé kitűnő. Alaplett Tolnában nem csinálnak, tésztát viszont főznek a halhoz.

– Miben különbözik a tolnai a halászlé a bajaitól?

– Mi kevesebb tésztát főzünk – válaszolja Pasinszki József. – A tolnaiak tésztával eszik a halat, a bajaiak hallal a tésztát.

A Roosevelti téri Halászcserda előtti park tiszta gyerekparadicsommá változott. Hinták, gumivárak minden mennyiségben. Fellesem kollégájával találkozunk, Ifjú nagypapa, az unokájával barangolnak a halfesztívtálon.

– Minden négyszáz forint – mutat a hinták felé. – Apad a buksza. De hát a nagypapa abban különbözik a kispapától, hogy semmire sem mond nemet.

Tanács István